

ผลการสอนซ่อมเสริมภาษาไทยโดยใช้วิธีดิกโทกลอส
ที่มีต่อการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

Effects of Thai Language Remedial Using Dictogloss Method
on Listening Comprehension of Ethnic Students

กุลสตรี มันทิกะ¹ และ วิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ คงเภา^{2*}
Kunlasatri Manthika¹ and Wipawan Wongsuwan Kongpao^{2*}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการสอนซ่อมเสริมภาษาไทยโดยใช้วิธีดิกโทกลอส และ 2) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนระหว่างได้รับการสอนซ่อมเสริมภาษาไทยโดยใช้วิธีดิกโทกลอส ตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ แห่งหนึ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 25 คน โดยใช้การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจและแผนการจัดกิจกรรม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t -test) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจโดยภาพรวมหลังได้รับการสอนซ่อมเสริมสูงกว่าก่อนได้รับการสอนซ่อมเสริม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาจำแนกตามระดับการฟัง พบว่า ทั้ง 5 ระดับ มีคะแนนเฉลี่ยหลังได้รับการสอนซ่อมเสริมสูงกว่าก่อนได้รับการสอนซ่อมเสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนระหว่างได้รับการสอนซ่อมเสริมภาษาไทยโดยใช้วิธีดิกโทกลอส พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจระยะหลังดีกว่าระยะแรกทุกระดับการฟัง

คำสำคัญ : การสอนซ่อมเสริมภาษาไทย, วิธีดิกโทกลอส, การฟังเพื่อความเข้าใจ, นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

¹ นิสิตมหบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีเมล : 6680014327@student.chula.ac.th
Master student in Division of Teaching Thai Language, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education,
Chulalongkorn University. Email: 6680014327@student.chula.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีเมล : wipawan.w@chula.ac.th
Assistant Professor (Ph.D.) in Division of Teaching Thai Language, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education,
Chulalongkorn University. Email: wipawan.w@chula.ac.th

Abstract

The purposes of this research were to 1) compare students' listening comprehension ability before and after receiving remedial teaching of Thai language using Dictogloss method and 2) study the change in students' listening comprehension ability while receiving remedial teaching of Thai language using Dictogloss method. The sample consisted of 25 Lua ethnic group students who use Thai as a second language in one of the large secondary schools under the office of the secondary educational service area 1, which were selected by purposive sampling. The research instruments were a listening comprehension test and an activity plan. The quantitative data were analyzed using descriptive statistics, including the mean (*M*) and standard deviation (*SD*), as well as inferential statistics through the t-test. Qualitative data were analyzed using content analysis. The results of the research found that 1) students had a mean score of overall listening comprehension ability after receiving remedial teaching which was significantly higher than before receiving remedial teaching at the .05 level. When classified by listening level, all 5 levels had a mean score after receiving remedial teaching which was significantly higher than before receiving remedial teaching at the .05 level. 2) The results of the qualitative data analysis to study the change in students' listening comprehension ability while receiving remedial teaching of Thai language using Dictogloss method found that students' listening comprehension ability in the latter stage was better than the initial stage at all listening levels.

Keywords: Thai language remedial, Dictogloss method, listening comprehension, ethnic students

บทนำ

การฟังเพื่อความเข้าใจเป็นกระบวนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารโดยใช้สติปัญญาวิเคราะห์ไตร่ตรองสารที่ได้ยินอย่างรอบคอบก่อนนำไปใช้ประโยชน์ ผู้ฟังต้องอาศัยความรู้ทางภาษาศาสตร์ด้านเสียง คำศัพท์ ไวยากรณ์ ความหมาย และโครงสร้างของข้อความ รวมทั้งความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์เดิมของผู้ฟัง วัฒนธรรม และการแสดงออกของผู้พูดทางกายภาพเพื่อเข้าใจสารและเจตนาของผู้ส่งสารอย่างแท้จริง (Gunbas & Gozukuçuk, 2020; Urakovich, 2024) ซึ่งทักษะดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อผู้เรียนที่ฟังได้รับการฝึกฝนเช่นเดียวกับการอ่านและการเขียน ดังระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระแกนกลางและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในสาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ พูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ [ศธ], 2551)

การกำหนดคุณภาพของนักเรียนข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้ความสำคัญกับการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียน เนื่องจากในชีวิตประจำวันจำเป็นต้องอาศัยความสามารถในการฟังเป็นเครื่องมือในการรับสาร ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารด้านอื่น ๆ ของนักเรียน อาทิ การพูด การเขียน และกระบวนการคิด ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับระดับความสามารถการฟังเพื่อความเข้าใจ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การจับใจความ นักเรียนสามารถระบุใจความสำคัญหรือสาระสำคัญ

รายละเอียดของเรื่อง และลำดับเหตุการณ์จากเรื่องที่ฟังได้ 2) การแปลความ นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของคำศัพท์ที่ปรากฏในเรื่องที่ฟังได้ 3) การตีความ นักเรียนสามารถอธิบายความหมายโดยนัยของคำศัพท์ เจตนา วัตถุประสงค์ น้ำเสียง และทัศนคติของผู้พูดได้ 4) การวิเคราะห์ นักเรียนสามารถจำแนกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์รายละเอียดจากเรื่องที่ฟังได้ และ 5) การประเมินค่า นักเรียนสามารถวิเคราะห์คุณค่าจากเรื่องที่ฟังอย่างสมเหตุสมผล หากนักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจ อาจเกิดปัญหาหลายประการทั้งในด้านการเรียนรู้และการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Al-khresheh, 2020; Rost, 2013)

อย่างไรก็ดี การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนในประเทศไทยยังพบปัญหาอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองพบว่า นักเรียนขาดสมาธิและไม่สามารถจับใจความสำคัญจากสิ่งที่ฟังได้ ปัญหาเหล่านี้เกิดจากการไม่ได้รับโอกาสในการฝึกทักษะการฟังอย่างเพียงพอประกอบกับความซับซ้อนของภาษาที่ใช้ในบทเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกกดดันในการพัฒนาทักษะการฟังของตนเอง ซึ่งมีปัจจัยหลายประการที่ขัดขวางการพัฒนาความสามารถด้านการฟัง อาทิ ความไม่คุ้นเคยกับภาษาหรือสำเนียงต่าง ๆ ที่ใช้ในชั้นเรียน ขาดโอกาสฝึกฝนทักษะการฟังน้อยกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองที่มีความพร้อมมากกว่า (Al-khresheh, 2020; Ke et al., 2023)

ปัญหาการฟังเพื่อความเข้าใจข้างต้นสอดคล้องกับผลการสำรวจสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจจากครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทยระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 10 คน ปีการศึกษา 2567 โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ สรุปได้ว่า ปัญหาการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนมัธยมศึกษาเป็นปัญหาต่อเนื่องมาจากการศึกษาระดับประถมศึกษา ปัญหาที่พบเป็นประจำโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยที่สุดได้แก่ ด้านที่ 1 ตัวนักเรียน พบว่า นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ไม่เห็นความสำคัญของทักษะการฟังทำให้ไม่สามารถเปิดรับเนื้อหาในบทเรียนได้อย่างเต็มที่ และพัฒนาความสามารถในการฟังช้ากว่านักเรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ ทำให้ไม่สามารถจับใจความสำคัญ ตีความ วิเคราะห์ และประเมินคุณค่าของสารที่ฟังได้ และด้านที่ 2 ครูผู้สอน พบว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการฟังมักแทรกในเนื้อหาสาระอื่น ๆ ในรายวิชาภาษาไทย โดยไม่ได้ให้ความสำคัญทักษะการฟังเทียบเท่ากับทักษะการอ่าน การเขียน และการพูด และมีจุดประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการฟังเพียงระดับการจับใจความสำคัญเท่านั้น เมื่อครูพบว่านักเรียนมีปัญหาด้านการฟังก็ไม่ได้จัดการเรียนการสอนซ่อมเสริมนอกเวลาเพื่อช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มดังกล่าว เนื่องจากการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นไปที่เนื้อหาหลักภาษา วรรณคดี และวรรณกรรมเป็นหลัก นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้สำรวจปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ภาษาเพื่อทำความเข้าใจจากนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองและกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 20 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สรุปได้ว่า นักเรียนมีภูมิปัญญาเดิมค่อนข้างห่างไกลความเจริญและลักษณะภาษาแม่ส่งผลต่อความสามารถในการฟังตั้งแต่ระดับเสียง คำ ประโยค และข้อความที่มีความซับซ้อน ทำให้ไม่สามารถรับสารและส่งสารได้ดีเท่าที่ควร เพราะระดับความสามารถในการใช้ภาษาไทยถูกแทรกแซงมาจากภาษาแม่

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจ พบว่า การสอนซ่อมเสริมเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียนที่มีปัญหาเฉพาะด้านการฟังเพื่อความเข้าใจ เนื่องจากครูผู้สอนต้องวินิจฉัยความสามารถทางการเรียนของนักเรียนนำไปสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความสามารถของนักเรียน มีรูปแบบกิจกรรมและการวัดผลและประเมินผลยืดหยุ่นกว่าห้องเรียนปกติ อาศัยวิธีการสอนหลากหลายรูปแบบและสื่อการเรียนรู้ใหม่ ๆ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนสิ่งที่เป็นข้อบกพร่องด้วยการจัดการเรียนรู้แยกออกจากชั้นเรียนปกติ โดยครูต้องคำนึงถึงนักเรียนเป็นสำคัญและติดตามพัฒนาการของนักเรียนเป็นระยะ ๆ (Kochevar, 1975; World Vision International, 2021)

การสอนซ่อมเสริมภาษาไทยเพื่อพัฒนาการฟังเพื่อความเข้าใจจำเป็นต้องอาศัยแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาความสามารถการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ได้แก่ แนวคิดการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศและการเรียนรู้ภาษาที่สอง โดยแนวคิดดังกล่าวเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้กับนักเรียนที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจและใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและคล่องแคล่ว ครูต้องคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมและธรรมชาติของภาษา รวมทั้งการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้และการจัดเนื้อหาของบทเรียนที่มีความสอดคล้องกับสถานการณ์จริง ทั้งนี้ การเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมขึ้นอยู่กับความต้องการจำเป็นของนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนฝึกใช้ภาษาตามบริบทจริงและส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (กิงกาญจน์ บุรณสินวัฒน์กุล, 2561; รุ่งฤดี แผลงศร, 2565)

นอกจากนี้ การสอนซ่อมเสริมภาษาไทยเพื่อพัฒนาความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองมีความจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับระดับความสามารถทางภาษาของนักเรียน เพื่อให้เกิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากการฟังอย่างมีประสิทธิภาพและแม่นยำยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงนำวิธีดิกโทกลอส (Dictogloss method) มาใช้ในการสอนซ่อมเสริม ซึ่งวิธีดังกล่าวเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีรากฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์และการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานเป็นฐาน คิดค้นขึ้นโดย Wajnryb (1990) วิธีการสอนนี้ผสมผสานการฝึกฝนทักษะการสื่อสารหลากหลายรูปแบบ ทั้งทักษะการฟัง การเขียน การอ่าน และการพูดมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการฟังและเรียบเรียงข้อมูลขึ้นใหม่ โดยอาศัยความรู้ ทักษะกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ กระตุ้นให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านการลงมือทำและมีความรับผิดชอบในการประเมินและปรับปรุงแก้ไขชิ้นงานของตนเอง (Prince, 2013; Vasiljevic, 2010)

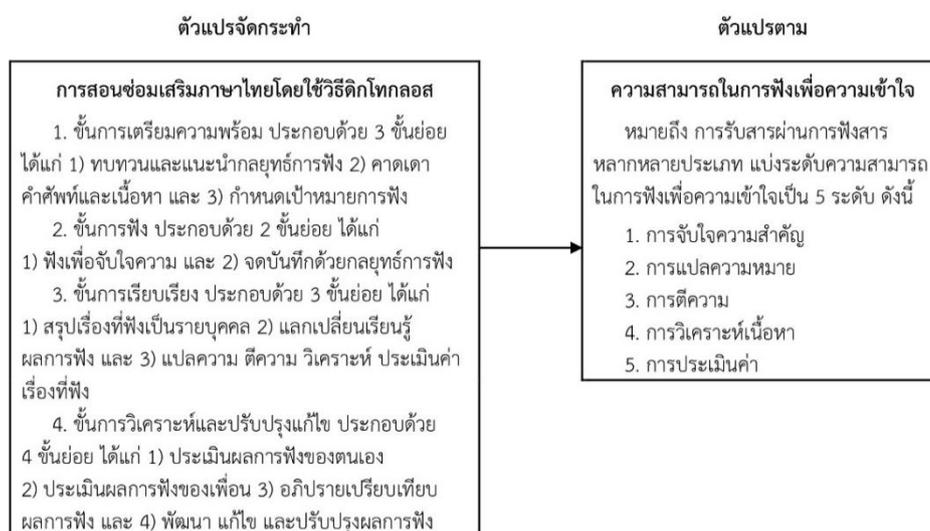
ผลการศึกษางานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับวิธีดิกโทกลอส ทำให้พบว่า วิธีดิกโทกลอสนำมาใช้จัดการเรียนการสอนสำหรับพัฒนาทักษะการฟังสำหรับนักเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองและนักเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ อาทิ งานวิจัยของ Vasiljevic (2010) ศึกษาผลการสอนการฟังโดยใช้วิธีดิกโทกลอสสำหรับนักเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง พบว่า วิธีการดังกล่าวช่วยพัฒนาทักษะการฟังในด้านการรับรู้และความเข้าใจในเนื้อหา ในขณะที่ งานวิจัยของ Kim and Cha (2021) Rahmi (2016) และ Widhiasih (2019) พบว่า วิธีดิกโทกลอสช่วยพัฒนาความสามารถในการฟังทั้งด้านไวยากรณ์และคำศัพท์

การจับใจความสำคัญ และสร้างความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งนี้ ผลการศึกษางานวิจัยในประเทศไทยยังไม่พบการใช้วิธีดิกโทกลอสในการพัฒนาความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียน

ผู้วิจัยเล็งเห็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจและสนใจการสอนซ่อมเสริมภาษาไทยโดยใช้วิธีดิกโทกลอสที่มีต่อความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยนำแนวคิดการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศและการเรียนรู้ภาษาที่สองเป็นฐานในการออกแบบกิจกรรมการสอนซ่อมเสริม และใช้วิธีดิกโทกลอสเป็นขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม ผู้วิจัยสามารถนำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้ (ภาพ 1)

ภาพ 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ก่อนและหลังได้รับการสอนซ่อมเสริมภาษาไทยโดยใช้วิธีดิกโทกลอส
2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ระหว่างได้รับการสอนซ่อมเสริมภาษาไทยโดยใช้วิธีดิกโทกลอส

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลองขั้นต้น (Pre-experimental design) มีวิธีการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง และกำลังศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 108 คน

1.2 ตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง และกำลังศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยอยู่ในระดับ Intermediate (B1) และมีปัญหาการฟังภาษาไทย เพื่อความเข้าใจที่ผ่านการคัดกรองโดยใช้แบบสำรวจปัญหาการเรียนรู้เฉพาะด้านการฟังอยู่ในระดับปรับปรุง จำนวน 25 คน โดยใช้การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 2 ชุด ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการฟัง เพื่อความเข้าใจฉบับก่อนและหลังการสอนซ่อมเสริม และฉบับระหว่างการสอนซ่อมเสริม มีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 แบบวัดความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจก่อนและหลังการสอนซ่อมเสริม เป็นแบบวัดฉบับเดียวกัน จำนวน 30 ข้อ ประกอบด้วยคำถามแบบปรนัย 4 รูปแบบ ได้แก่ แบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก แบบจับคู่ แบบถูก-ผิด และแบบเติมคำ จำนวน 27 ข้อ 27 คะแนน และคำถามแบบอัตนัย จำนวน 3 ข้อ 13 คะแนน แบ่งเป็นคำถามการประเมินค่าบทสนทนาและข่าว จำนวน 2 ข้อ ข้อละ 4 คะแนน และการประเมินค่าสารคดี จำนวน 1 ข้อ 5 คะแนน โดยผู้วิจัยให้นำหน้าหน้าคะแนนการประเมินค่าสารคดีสูงกว่า บทสนทนาและข่าว เนื่องจากบทฟังประเภทสารคดีใช้ภาษาที่มีความซับซ้อนกว่าบทสนทนาและข่าว รวมทั้งสิ้น 40 คะแนน ระยะเวลาในการทำแบบวัด 90 นาที ใช้วัดความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจ ก่อนและหลังเข้ารับการสอนซ่อมเสริมภาษาไทยโดยใช้วิธีดิกโทกลอส มีแนวทางในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดโครงสร้างของแบบวัดตามระดับ การฟังเพื่อความเข้าใจและเกณฑ์การประเมินอ้างอิงการประเมินการเรียนรู้ Revised Bloom's Taxonomy ของ Bloom (1956) โดยนำพฤติกรรมของการฟังเพื่อความเข้าใจมากำหนดอัตราส่วนของแบบวัดให้สอดคล้อง กับมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดในสาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้แก่ ระดับการจับใจความสำคัญ จำนวน 9 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 30 ระดับการแปลความหมาย จำนวน 6 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 20 ระดับการวิเคราะห์เนื้อหา จำนวน 6 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 20 ระดับการตีความ จำนวน 6 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 20 และระดับการประเมินค่า จำนวน 3 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 10

2) สร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับอัตราส่วนของแบบวัดและระดับการฟัง เพื่อความเข้าใจ จากนั้นนำแบบวัดเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด โดยคำถามแบบปรนัย จำนวน 27 ข้อ 27 คะแนน ใช้วิธีการหาคุณภาพด้วยการตรวจสอบค่าความยาก

(item difficulty) ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน 20 (KR-20) และค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) พบว่า ค่าความยากมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.40 ค่าอำนาจจำแนกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.50 ค่าความเที่ยงมีค่าเท่ากับ 0.70 และค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับระดับความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจ เกณฑ์การประเมินและวัตถุประสงค์การวิจัย มีค่าเท่ากับ 0.79 ส่วนการตรวจสอบคุณภาพของคำถามแบบอัตนัย ใช้วิธีการหาคุณภาพด้วยการสร้างเกณฑ์การให้คะแนน (rubric) การวิเคราะห์ความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน (Inter-rater reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัด พิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับระดับความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจ เกณฑ์การประเมิน และวัตถุประสงค์การวิจัย พบว่า มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.79 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ และแบบวัดมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

2.1.2 แบบวัดความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจระหว่างการสอนซ่อมเสริม จำนวน 3 ชุด ชุดละ 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน แต่ละชุดประกอบด้วยคำถามแบบปรนัย 4 รูปแบบ ได้แก่ แบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก แบบจับคู่ แบบถูก-ผิด และแบบเติมคำ จำนวน 9 ข้อ 9 คะแนน และคำถามแบบอัตนัย จำนวน 1 ข้อ 1 คะแนน รวมทั้งสิ้น 10 คะแนน ระยะเวลาในการทำแบบวัด 20 นาที ใช้วัดความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจทำหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 3 ครั้ง ซึ่งแบบวัดที่ใช้ในการทดสอบแต่ละครั้งเป็นแบบวัดเป็นแบบคู่ขนาน มีแนวทางในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดโครงสร้างของแบบวัดตามระดับการฟังเพื่อความเข้าใจและเกณฑ์การประเมินอ้างอิงการประเมินการเรียนรู้ Revised Bloom's Taxonomy ของ Bloom (1956) โดยนำพฤติกรรมของการฟังเพื่อความเข้าใจมากำหนดอัตราส่วนของแบบวัดแต่ละชุดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด ในสาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้แก่ ระดับการจับใจความสำคัญ จำนวน 3 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 30 ระดับการแปลความหมาย จำนวน 2 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 20 ระดับการวิเคราะห์เนื้อหา จำนวน 2 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 20 ระดับการตีความ จำนวน 2 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 20 และระดับการประเมินค่า จำนวน 1 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 10

2) สร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับอัตราส่วนของแบบวัดและระดับการฟังเพื่อความเข้าใจ จากนั้นนำแบบวัดเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด โดยคำถามแบบปรนัย ใช้วิธีการหาคุณภาพโดยการตรวจสอบค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเที่ยง โดยใช้สูตรของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน 20 (KR-20) และค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่า ค่าความยากมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.40 ค่าอำนาจจำแนกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.50 ค่าความเที่ยง มีค่าเท่ากับ 0.97 และค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับระดับความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจ เกณฑ์การประเมินและวัตถุประสงค์การวิจัย มีค่าเท่ากับ 0.93 ส่วนการตรวจสอบคุณภาพของคำถามแบบอัตนัย ใช้วิธีการหาคุณภาพด้วยการสร้างเกณฑ์การให้คะแนน (rubric) การวิเคราะห์ความเที่ยงระหว่างผู้ประเมินโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และตรวจสอบค่าดัชนี ความสอดคล้องของแบบวัด พิจารณาค่าดัชนี

ความสอดคล้องระหว่างคำถามกับระดับความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจ เกณฑ์การประเมิน และวัตถุประสงค์การวิจัย พบว่า มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.79 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ และแบบวัดมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริมภาษาไทยการฟังเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีดิกโทกลอส งานวิจัยนี้ดำเนินการสอนซ่อมเสริม จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 การฟังเพื่อความเข้าใจจากบทสนทนา แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 การฟังเพื่อความเข้าใจจากข่าว และแผนการจัดกิจกรรมที่ 3 การฟังเพื่อความเข้าใจจากสารคดี โดยแต่ละหน่วยการเรียนรู้ดำเนินการจัดกิจกรรม จำนวน 4 คาบ คาบละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 12 คาบ มีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนสามารถระบุสาระสำคัญและลำดับเหตุการณ์ อธิบายความหมายของคำศัพท์ที่ปรากฏในบทฟัง ระบุวัตถุประสงค์ น้ำเสียง และทัศนคติของผู้พูด วิเคราะห์ประเด็น และรายละเอียดของบทฟัง และประเมินค่าบทฟังได้อย่างสมเหตุสมผล ซึ่งวัตถุประสงค์ข้างต้นสอดคล้องกับระดับความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจ

ผู้วิจัยคัดเลือกบทฟังจากความเหมาะสมของเนื้อหา วัตถุประสงค์การเรียนรู้ แนวทางการจัดการเรียนการสอน ความสนใจ ความถนัด ช่วงวัยของผู้เรียน และบทฟังต้องมีความสำคัญต่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตของนักเรียน กล่าวคือ บทฟังประเภทบทสนทนา สืบเนื่องมาจากนักเรียนมีปัญหาในการสื่อสารในชั้นเรียน ไม่สามารถรับฟังข้อมูลข่าวสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูและเพื่อนร่วมชั้นได้ ผู้วิจัยจึงคัดเลือกบทฟังประเภทนี้เป็นประเภทแรกเพื่อฝึกทักษะการฟังขั้นพื้นฐาน บทฟังประเภทข่าว สืบเนื่องมาจากนักเรียนต้องรับฟังข่าวสารจากครูประจำวันและผู้อำนวยการ จึงคัดเลือกข่าวจากรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาและแนวคิดเกี่ยวกับนักเรียน และบทฟังประเภทสารคดี สืบเนื่องมาจากรายวิชาที่เรียนในหลักสูตร แต่ละรายวิชา นักเรียนรับข้อมูลข่าวสารหลักวิชาการต่าง ๆ จึงคัดเลือกสารคดีวิถีชีวิตที่มีเนื้อหาน่าสนใจ เรื่องราว การดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และสารคดีชีวิตเกี่ยวกับแง่คิด โดยแผนการจัดกิจกรรม มีขั้นตอนการสอนซ่อมเสริม (Alawiyah & Arrasyid, 2016; Vasiljevic, 2010) ดังนี้ 1) ขั้นการเตรียมความพร้อม (preparation) 2) ขั้นการฟัง (listening procedure) 3) ขั้นการเรียบเรียง (reconstruction) และ 4) ขั้นการวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไข (analysis and correction)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา จุดประสงค์การดำเนินกิจกรรม และการวัดและการประเมินผลตามค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.98 ทั้งด้านเนื้อหาที่มีความถูกต้องเหมาะสมกับจุดประสงค์การดำเนินกิจกรรม สื่อที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมเหมาะสม การวัดและการประเมินผลเหมาะสม เกณฑ์การประเมินชัดเจนและการจัดรูปแบบเอกสารประกอบการดำเนินกิจกรรมน่าสนใจ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 วัดความสามารถของนักเรียนก่อนสอนซ่อมเสริมโดยใช้แบบวัดความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจฉบับก่อนได้รับการสอนซ่อมเสริม (pre-test)

3.2 ดำเนินการสอนซ่อมเสริมภาษาไทยโดยใช้วิธีดิกโทกลอสกับนักเรียน จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ หน่วยละ 4 คาบ รวมทั้งสิ้น 12 คาบ โดยผู้วิจัยบันทึกผลระหว่างและหลังการสอนซ่อมเสริมทุกคาบ

3.3 ระหว่างการสอนซ่อมเสริม นักเรียนทำแบบวัดความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจ โดยใช้แบบวัดความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจฉบับระหว่างการสอนซ่อมเสริม โดยใช้เก็บข้อมูล จำนวน 3 ครั้ง เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและสะท้อนพัฒนาการการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียน

3.4 เมื่อสิ้นสุดการสอนซ่อมเสริม 1 สัปดาห์ นักเรียนทำแบบวัดความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจฉบับหลังได้รับการสอนซ่อมเสริม (post-test) จากนั้นเปรียบเทียบผลคะแนนก่อนและหลังได้รับการสอนซ่อมเสริมด้วยการทดสอบค่าที (t -test) และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมาวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์จากคะแนนความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) จากนั้นเปรียบเทียบผลคะแนนก่อนและหลังได้รับการสอนซ่อมเสริมด้วยการทดสอบค่าที (t -test) และนำเสนอผลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์การตอบคำถามจากแบบวัดความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจและการสังเกตพฤติกรรมการฟังของนักเรียนระหว่างการสอนซ่อมเสริมแต่ละครั้ง และสังเคราะห์ผลการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจ จากนั้นนำเสนอผลการเปลี่ยนแปลง 3 ครั้งในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วนตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ก่อนและหลังได้รับการสอนซ่อมเสริมภาษาไทยโดยใช้วิธีดิกโทกลอส

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ก่อนและหลังได้รับการสอนซ่อมเสริมภาษาไทยโดยใช้วิธีดิกโทกลอส พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจหลังได้รับการสอนซ่อมเสริมมีคะแนนเฉลี่ย 20.40 ($SD = 2.98$) สูงกว่าก่อนได้รับการสอนซ่อมเสริม 12.28 ($SD = 3.19$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการเปรียบเทียบความสามารถในการฟังโดยจำแนกตามระดับของการฟังเพื่อความเข้าใจ พบว่า ทั้ง 5 ระดับของการฟังเพื่อความเข้าใจ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังได้รับการสอนซ่อมเสริมสูงกว่าก่อนได้รับการสอนซ่อมเสริมทุกระดับการฟังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตาราง 1)

ตาราง 1

การเปรียบเทียบความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ก่อนและหลังได้รับการสอนซ่อมเสริมภาษาไทยโดยใช้วิธีดิกโทกลอสทั้งในภาพรวมและจำแนกตามระดับการฟังเพื่อความเข้าใจ

ความสามารถในการฟัง เพื่อความเข้าใจ	คะแนนเต็ม	ก่อนซ่อมเสริม		หลังซ่อมเสริม		t-test	p
		M	SD	M	SD		
ภาพรวม	40	12.28	3.19	20.40	2.98	20.89	.00*
1. การแปลความหมาย	6	1.00	1.63	4.67	.82	7.25	.00*
2. การจับใจความสำคัญ	9	1.33	1.50	5.00	1.26	6.24	.00*
3. การตีความ	6	1.67	1.37	4.67	.82	6.00	.00*
4. การวิเคราะห์เนื้อหา	6	2.00	1.41	4.00	1.26	1.25	.00*
5. การประเมินค่า	3	.67	.94	1.67	.52	15.12	.00*

หมายเหตุ : * $p < .05$

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ระหว่างได้รับการสอนซ่อมเสริมภาษาไทยโดยใช้วิธีดิกโทกลอส

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ระหว่างได้รับการสอนซ่อมเสริมภาษาไทยโดยใช้วิธีดิกโทกลอส แบ่งเป็น 3 ระยะตามหน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ ระยะที่ 1 หลังจบหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การฟังเพื่อความเข้าใจจากบทสนทนา ระยะที่ 2 หลังจบหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การฟังเพื่อความเข้าใจจากข่าว และระยะที่ 3 หลังจบหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การฟังเพื่อความเข้าใจจากสารคดี มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การเปลี่ยนแปลงความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจโดยภาพรวม สามารถสรุปได้ ดังนี้

ผลการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจโดยภาพรวมวิเคราะห์จากแบบวัดความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจ พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการการฟังเพื่อความเข้าใจที่แตกต่างกันในแต่ละระยะ โดยมีพัฒนาการอย่างชัดเจนจากระยะที่ 1 ไปยังระยะที่ 2 และรักษาระดับความสามารถไว้ได้ในระยะที่ 3 มีรายละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 หลังจบหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การฟังเพื่อความเข้าใจจากบทสนทนา นักเรียนมีความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจในระดับพื้นฐาน โดยสามารถจับใจความสำคัญ เช่น สามารถระบุรายละเอียดและลำดับเหตุการณ์ได้ถูกต้อง อย่างไรก็ตาม ระดับการแปลความหมายยังอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะระดับการตีความคำศัพท์ที่มีความหมายซับซ้อน การอาศัยบริบทของข้อความประกอบการวิเคราะห์ข้อความที่ฟัง การตีความทัศนคติและเจตนาของผู้พูดถือเป็นระดับการฟังที่นักเรียนควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมเช่นเดียวกับระดับการวิเคราะห์และประเมินค่า เนื่องจากนักเรียนยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและบางครั้งต้องอาศัยความช่วยเหลือจากครูผู้สอน

ระยะที่ 2 หลังจบหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การฟังเพื่อความเข้าใจจากข่าว นักเรียนมีพัฒนาการดีขึ้นในทุกะดับของการฟังเพื่อความเข้าใจ ทั้งระดับการจับใจความ แปลความหมาย ตีความ และวิเคราะห์เนื้อหา

สามารถแปลความหมายของคำศัพท์ยาก โดยอาศัยบริบทข้อความ เข้าใจทัศนคติและเจตนาของผู้พูด และสามารถจำแนกข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็น วิเคราะห์รายละเอียด และพิจารณาระดับภาษาได้บางข้อ ส่วนระดับการประเมินค่า นักเรียนสามารถวิเคราะห์คุณค่าทางด้านเนื้อหา สังคม และข้อคิด พร้อมให้เหตุผล เชื่อมโยงกับการนำไปใช้ได้เหมาะสม

ระยะที่ 3 หลังจบหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การฟังเพื่อความเข้าใจจากสารคดี นักเรียนฟังสารคดีแล้วไม่เข้าใจคำศัพท์ที่ได้ยินบางคำ แต่สามารถจับใจความและตีความได้อย่างถูกต้อง อย่างไรก็ตาม ระดับการแปลความหมายและการวิเคราะห์คำถามบางข้อต้องอาศัยคำแนะนำจากครูผู้สอน เนื่องจากเนื้อหาในสารคดีมีการใช้คำที่นักเรียนไม่คุ้นเคยและใช้ประโยคซับซ้อน ในขณะที่ระดับการประเมินค่า นักเรียนยังขาดความลึกซึ้งในการวิเคราะห์และความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็น

2.2 การเปลี่ยนแปลงความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจจำแนกตามระดับของการฟังเพื่อความเข้าใจ สามารถสรุปได้ 5 ระดับ ดังนี้

2.2.1 การจับใจความสำคัญ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ในระยะที่ 1 นักเรียนส่วนใหญ่สามารถระบุรายละเอียดของเรื่องที่ฟังและลำดับเหตุการณ์ได้อย่างถูกต้อง ในระยะที่ 2 นักเรียนสามารถระบุใจความสำคัญ สารสำคัญ รายละเอียดของเรื่อง และลำดับเหตุการณ์จากเรื่องที่ฟังได้ดียิ่งขึ้น และในระยะที่ 3 นักเรียนสามารถระบุสาระสำคัญ รายละเอียดของเรื่อง และลำดับเหตุการณ์จากเรื่องที่ฟังได้อย่างแม่นยำ

2.2.2 การแปลความหมาย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ในระยะที่ 1 นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของคำศัพท์ทั่วไปได้ ระยะที่ 2 นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของคำศัพท์ยากที่ปรากฏในเรื่องที่ฟังโดยอาศัยบริบทของข้อความ และสามารถตอบคำถามได้ดีขึ้นจากการแปลความหมายของคำศัพท์ และในระยะที่ 3 นักเรียนส่วนใหญ่สามารถแปลความหมายของคำศัพท์ได้โดยอาศัยคำแนะนำจากครูผู้สอน

2.2.3 การตีความ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ในระยะที่ 1 นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถตีความความหมายโดยนัยของคำศัพท์ ตลอดจนน้ำเสียงและทัศนคติของผู้พูดได้อย่างถูกต้อง แต่สามารถระบุเจตนาและวัตถุประสงค์ของผู้พูดได้บางส่วน ในระยะที่ 2 นักเรียนสามารถระบุความหมายโดยนัยของคำศัพท์จากบริบทของข้อความ และสามารถระบุเจตนาหรือวัตถุประสงค์ของผู้พูดได้มากขึ้น และในระยะที่ 3 นักเรียนสามารถตีความความหมายโดยนัยของคำศัพท์ น้ำเสียง และทัศนคติของผู้พูด ตลอดจนเจตนาและวัตถุประสงค์ของผู้พูดได้อย่างแม่นยำมากขึ้นโดยได้รับการกระตุ้นให้คิดวิเคราะห์จากการใช้คำถามของครูผู้สอน

2.2.4 การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ในระยะที่ 1 นักเรียนไม่สามารถจำแนกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังได้ แต่สามารถวิเคราะห์ระดับภาษาได้บางส่วน ในระยะที่ 2 นักเรียนสามารถจำแนกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์รายละเอียดของเรื่อง รวมถึงวิเคราะห์ระดับภาษาได้บางส่วนด้วยตนเอง และในระยะที่ 3 นักเรียนสามารถจำแนกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังได้ด้วยตนเอง แต่การวิเคราะห์รายละเอียดของเรื่องและระดับภาษายังต้องอาศัยคำแนะนำจากครูผู้สอน

2.2.5 การประเมินค่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ในระยะที่ 1 นักเรียนสามารถฟังแล้ววิเคราะห์คุณค่าด้านข้อคิดและด้านเนื้อหาได้บางข้อ รวมถึงสามารถระบุแนวทางการนำข้อคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ แต่ยังไม่สามารถวิเคราะห์คุณค่าด้านสังคมหรือระบุเหตุผลที่สนับสนุนการประเมิน

คุณค่าได้ ในระยะที่ 2 นักเรียนสามารถวิเคราะห์คุณค่าด้านสังคม ด้านเนื้อหา และด้านข้อคิดจากเรื่องที่ฟัง พร้อมทั้งระบุเหตุผลได้อย่างสมเหตุผล และแสดงความคิดเห็นได้อย่างสร้างสรรค์ และในระยะที่ 3 นักเรียนสามารถวิเคราะห์คุณค่าด้านเนื้อหา ด้านภาษา และด้านสังคม พร้อมระบุเหตุผลประกอบได้ แต่ยังคงต้องอาศัยคำแนะนำจากครูผู้สอน

อภิปรายผล

ผู้วิจัยแบ่งการอภิปรายผลออกเป็น 2 ส่วนตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ก่อนและหลังได้รับการสอนซ่อมเสริมภาษาไทยโดยใช้วิธีดิกโทกลอส

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ก่อนและหลังได้รับการสอนซ่อมเสริมภาษาไทยโดยใช้วิธีดิกโทกลอส พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังได้รับการสอนซ่อมเสริมสูงกว่าก่อนได้รับการสอนซ่อมเสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาตามระดับของการฟังเพื่อความเข้าใจ พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังได้รับการสอนซ่อมเสริมสูงกว่าก่อนได้รับการสอนซ่อมเสริมทุกระดับของการฟังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้ วิธีดิกโทกลอส เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองได้ เนื่องจากขั้นตอนของวิธีดิกโทกลอส ในระยะก่อนการฟัง นักเรียนได้ทบทวนความรู้เดิมและได้รับคำแนะนำจากครูผู้สอนเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการฟัง การฝึกการคาดเดาคำศัพท์และเนื้อเรื่อง และการตั้งเป้าหมายในการฟัง ทำให้การฟังในแต่ละครั้ง นักเรียนมีเป้าหมายหรือแนวทางในการฟังชัดเจน ในระยะระหว่างการฟัง นักเรียนมีโอกาสรับสารผ่านการฟังหลายครั้ง ประกอบการใช้กลยุทธ์ในการจดบันทึกข้อมูล และการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ได้รับจากการฟังเพื่อร่วมกันจับใจความสำคัญ แปลความหมาย ตีความวิเคราะห์เนื้อหา และประเมินค่าจากสิ่งที่ฟัง และในระยะหลังการฟัง นักเรียนเรียบเรียงข้อมูลและถ่ายทอดผลงานของตนเองเพื่อให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนและครูผู้สอนร่วมกันวิเคราะห์ผลงาน อภิปรายจุดเด่น จุดด้อย เพื่อนำไปสู่การพัฒนา แก้ไข และปรับปรุงผลงานที่สมบูรณ์ โดยวิธีการให้ข้อมูลย้อนกลับของนักเรียนที่มีต่อผลการฟังของเพื่อน ผู้วิจัยใช้วิธีการให้ข้อมูลย้อนกลับตามแนวคิดของ Hattie and Timperley (2007) ได้แก่ 1) กำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน (Where am I going?) โดยครูผู้สอนชี้แจงจุดมุ่งหมายของการสอนซ่อมเสริม และเกณฑ์การประเมินผลการฟังอย่างชัดเจน เพื่อให้ นักเรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้และสามารถประเมินผลงานของตนเองและเพื่อนได้อย่างมีจุดหมาย 2) ประเมินผลการฟัง (How am I going?) นักเรียนร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์ผลการฟังของเพื่อน โดยให้ข้อมูลย้อนกลับใน 2 ประเด็น ได้แก่ จุดเด่น (ระบุสิ่งที่เพื่อนทำได้ดี พร้อมทั้งกล่าวคำชมเชย) และจุดด้อย (ระบุสิ่งที่ควรปรับปรุงด้วยถ้อยคำที่สุภาพและสร้างสรรค์) และ 3) แนะนำแนวทางปรับปรุงแก้ไขผลการฟัง (Where to next?) นักเรียนเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงผลการฟังของเพื่อน พร้อมทั้งศึกษาจุดเด่นของผลการฟังเพื่อนกลุ่มอื่น เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขผลการฟังของตนเอง จากนั้นให้นักเรียนดำเนินการแก้ไข

ตามข้อเสนอแนะที่ได้รับ ทั้งนี้ ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะและให้คำแนะนำเพิ่มเติมในกรณีที่นักเรียนอาจมองข้ามข้อบกพร่องบางประการ พร้อมทั้งให้คำชมเชยและกำลังใจอย่างเหมาะสม เพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวกและสร้างสรรค์ จะเห็นได้ว่า วิธีดิกโทกลอสทำให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะภาษาแบบองค์รวมทั้งทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยนักเรียนรับสารผ่านการฟังใช้ทักษะการพูดเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนำเสนอผลงานของตนเอง ใช้ทักษะการอ่านเพื่อวิเคราะห์ข้อความหรือข้อความเกี่ยวกับ การฟัง และทักษะการเขียนเพื่อเรียบเรียงสิ่งที่ฟังด้วยสำนวนภาษาของตนเองตามความรู้ความเข้าใจ โดยอาศัยประสบการณ์และความรู้เดิมร่วมกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกในกลุ่ม ทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในการใช้ภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาที่สองมากขึ้น ผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dista (2017) และ Vasiljevic (2010) ที่กล่าวว่า การพัฒนาความสามารถในการฟังของนักเรียนที่ใช้ภาษาอื่นเป็นภาษาที่สอง โดยใช้วิธีดิกโทกลอสทำให้นักเรียนพัฒนาการฟังผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้ฝึกฝนทักษะทางภาษาทุกรูปแบบ เสริมสร้างแรงจูงใจ และกระตุ้นให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมจนสำเร็จ

นอกจากนี้ ยังพบว่า ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ก่อนและหลังได้รับการสอนซ่อมเสริมภาษาไทยในระดับการจับใจความสำคัญ การแปลความหมาย และการวิเคราะห์เนื้อหา นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเข้ารับการสอนซ่อมเสริมสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเปรียบเทียบกับระดับของการฟังเพื่อความเข้าใจในระดับอื่น ๆ เนื่องจากการสอนซ่อมเสริมภาษาไทยโดยใช้วิธีดิกโทกลอส มีขั้นตอนชัดเจนและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งที่ฟังจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นผ่านกระบวนการกลุ่ม การเปลี่ยนแปลงความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนข้างต้นสอดคล้องกับนักวิชาการหลายท่านที่กล่าวตรงกันว่า วิธีดิกโทกลอสส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ เปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านการบูรณาการทักษะทางภาษา กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม เปิดโอกาสให้นักเรียนค้นหามุมมองของตนเอง และการฝึกเชื่อมโยงองค์ความรู้กับกิจกรรม ตลอดจนเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อทักษะการฟังและรายวิชาอีกด้วย (Kim & Cha, 2021; Prince, 2013; Vasiljevic, 2010; Wajnryb, 1990; Widhiasih, 2019)

2. ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ระหว่างได้รับการสอนซ่อมเสริมภาษาไทยโดยใช้วิธีดิกโทกลอส

ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับการสอนซ่อมเสริมภาษาไทยโดยใช้วิธีดิกโทกลอส สรุปได้ว่า นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจในระดับที่ดีขึ้นทั้งในภาพรวมและจำแนกตามระดับการฟังเพื่อความเข้าใจ โดยเฉพาะระยะที่ 1 การฟังเพื่อความเข้าใจจากบทสนทนาไประยะที่ 2 การฟังเพื่อความเข้าใจจากข่าว นักเรียนมีพัฒนาการอย่างเห็นได้ชัด โดยระดับของการฟังเพื่อความเข้าใจที่มีการเปลี่ยนแปลงชัดเจนมากที่สุด ได้แก่ การจับใจความสำคัญ การแปลความหมาย และการวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยอภิปรายผลโดยจำแนกตามระดับการฟังเพื่อความเข้าใจที่เปลี่ยนแปลง แบ่งออกเป็น 5 ระดับตามช่วงเวลา ของการวัด 3 ระยะตามหน่วยการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การจับใจความสำคัญ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจในระดับการจับใจความสำคัญ นักเรียนมีพัฒนาการชัดเจนในการจับใจความสำคัญจากเรื่องที่ฟัง โดยนักเรียนสามารถระบุสาระสำคัญและลำดับเหตุการณ์ของเรื่องที่ฟังได้อย่างแม่นยำ ซึ่งเป็นเป็นผลมาจากขั้นตอนของวิธีดิกโทกลอสที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฟังข้อความซ้ำ ๆ หลายครั้ง และจดบันทึกคำสำคัญก่อนนำข้อมูลดังกล่าวมาสังเคราะห์ร่วมกันในกลุ่ม และสร้างเป็นข้อความใหม่ด้วยสำนวนภาษาของตนเอง ขั้นตอนข้างต้นส่งผลให้นักเรียนเข้าใจโครงสร้างของข้อความ มีสมาธิในการฟัง และสามารถจับใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่องที่ฟังได้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Aminatun et al. (2021) ที่กล่าวว่า วิธีดิกโทกลอสช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านการใช้กลยุทธ์การฟัง เนื่องจากนักเรียนต้องฟังบทฟังที่ครูเปิดให้ 1-2 ครั้ง แล้วจดบันทึก มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการฟัง และการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อเรียบเรียงผลการฟังให้ใกล้เคียงกับบทฟังมากที่สุด ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนจดจำสาระสำคัญของเรื่องแล้วนำมาเขียนเรียบเรียงตามลำดับเหตุการณ์แทนการจดจำถ้อยคำทั้งหมด และช่วยลดความเข้าใจคลาดเคลื่อนจากการฟังอีกด้วย

การแปลความหมาย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจในระดับการแปลความหมาย นักเรียนมีความสามารถในการแปลความเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นทั้ง 3 ระยะ เนื่องจากวิธีดิกโทกลอสเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนการฟังที่ชัดเจนและกระตุ้นให้นักเรียนฟังอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยก่อนการฟัง นักเรียนร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการฟังและช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มระหว่างทำกิจกรรม ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเนื้อเรื่องที่ฟังได้ดียิ่งขึ้น นำไปสู่การแปลความและถ่ายทอดเรื่องราวด้วยภาษาของตนเองได้อย่างมีระบบ นอกจากนี้ในขั้นเตรียมความพร้อม นักเรียนทบทวนคำศัพท์และหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับบทฟัง รวมถึงฝึกคาดเดาเนื้อหาและใช้กลยุทธ์ควบคุมการฟัง ช่วยให้นักเรียนแปลความหมายและเขียนเรียบเรียงสิ่งที่ฟังได้ ดังแนวคิดของ Wajnryb (1990) ที่กล่าวว่า วิธีดิกโทกลอสส่งเสริมให้นักเรียนต้องเรียนรู้คำศัพท์และแปลความหมายของคำศัพท์ เพื่อทำความเข้าใจบทฟัง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Jibir-Daura (2013) ที่กล่าวว่า วิธีดิกโทกลอสช่วยให้นักเรียนแปลความจากบทฟังได้ เนื่องจากนักเรียนต้องฟังข้อความที่มีความยาวในระดับย่อหน้า แล้วจดบันทึกคำศัพท์สำคัญ ก่อนจะเรียบเรียงข้อความใหม่ที่สื่อความหมายใกล้เคียงกับบทฟัง

การตีความ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจในระดับการตีความ ความสามารถด้านการตีความของนักเรียนมีแนวโน้มพัฒนาขึ้นตามลำดับ เนื่องจากการสอนซ่อมเสริมภาษาไทยโดยใช้วิธีดิกโทกลอสส่งเสริมให้นักเรียนใช้การฟังเพื่อเก็บรายละเอียด (top-down skill) และการฟังเพื่อความเข้าใจโดยรวม (bottom-up skill) ทำให้นักเรียนเข้าใจเจตนา ทศนคติ และความหมายโดยนัยของคำศัพท์อย่างลึกซึ้ง การที่นักเรียนมีโอกาสสังเคราะห์เนื้อหา สรุปความ และเปรียบเทียบข้อความที่ฟังร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม ทำให้เกิดพื้นที่แห่งการแลกเปลี่ยนความคิด ซึ่งส่งผลต่อการสร้างความหมายจากเนื้อหาในรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน (constructivism) ตามแนวคิดของ Wajnryb (1990) ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนตีความสาระสำคัญของเรื่องที่ฟังและใช้ภาษาของตนเองในการเรียบเรียงข้อความขึ้นใหม่

การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจในระดับการวิเคราะห์เนื้อหา นักเรียนวิเคราะห์เนื้อหาได้ดีขึ้น ทั้งด้านการจำแนกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น การพิจารณาระดับภาษา รวมถึงการตีความเชิงวาทกรรมผ่านการทำงานกลุ่ม ซึ่งช่วยให้นักเรียนตรวจสอบเนื้อหาและฝึกฝนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยวิธีดิกโทกลอสทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียบเรียง ตรวจสอบ และอภิปรายผลงานของตนเองและผู้อื่น ส่งผลให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และช่วยให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์เนื้อหาได้ดีและแม่นยำมากขึ้น พร้อมทั้งวิเคราะห์ระดับภาษาและรายละเอียดของเนื้อหาด้วยความเข้าใจ สอดคล้องกับ Prince (2013) และ Wajnryb (1990) ที่กล่าวว่า วิธีดิกโทกลอสส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ โดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ สามารถสร้างข้อความขึ้นใหม่จากการฟัง และวิเคราะห์ข้อมูลตีความเจตนาของผู้พูด และใช้ภาษาถ่ายทอดความหมายอย่างเป็นระบบ

การประเมินค่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจในระดับการประเมินค่า นักเรียนสามารถพิจารณาคุณค่าของเนื้อหา ทั้งด้านภาษา เนื้อหา และสังคม รวมถึงการแสดงความคิดเห็นโดยใช้เหตุผลประกอบอย่างสร้างสรรค์ และเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม โดยวิธีดิกโทกลอสฝึกทักษะการประเมินผลงานของตนเองและผู้อื่น ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ มีความมั่นใจ และเกิดทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนภาษาไทย ขั้นตอนข้างต้นสะท้อนถึงกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดเชิงวิพากษ์ผ่านกิจกรรมกลุ่ม การอภิปราย และการเปรียบเทียบความคิดเห็น รวมถึงการรับข้อเสนอแนะจากครูผู้สอน ถือเป็นจุดแข็งของวิธีดิกโทกลอสที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kim and Cha (2021) Vasiljevic (2010) และ Widhiasi (2019) ที่กล่าวว่าวิธีดิกโทกลอสไม่เพียงแต่พัฒนาทักษะการฟังเพื่อเข้าใจสารเท่านั้นแต่ยังเอื้อต่อการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการประเมินค่าผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันระหว่างนักเรียนและครูผู้สอนอีกด้วย

อย่างไรก็ดี ผลการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจในระยะที่ 3 พบว่า นักเรียนบางส่วนยังคงต้องได้รับคำแนะนำจากครูผู้สอนในการทดสอบระหว่างเข้ารับการสอนซ่อมเสริม โดยเฉพาะระดับการวิเคราะห์เนื้อหาและการประเมินค่า เนื่องจากระดับการฟังทั้งสองระดับต้องอาศัยความสามารถในการเชื่อมโยงข้อมูลจากสารที่ฟังร่วมกับความรู้และประสบการณ์เดิมของนักเรียน รวมทั้งทักษะการคิดวิเคราะห์ขั้นสูงในการพิจารณาบริบทข้อความ การตัดสินใจ และการพิจารณาคุณค่าของสาร ซึ่งเป็นกระบวนการทางปัญญาที่ซับซ้อนและต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนา ประกอบกับประเภทของสารที่ใช้สำหรับการพัฒนาความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจ ส่งผลต่อระดับความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียน โดยบทฟังประเภทบทสนทนาและข่าวเป็นสารขั้นพื้นฐานที่นักเรียนรับสารและสื่อสารในชีวิตประจำวันเป็นหลัก ในขณะที่สารคดีเป็นสารที่นักเรียนต้องศึกษาและรับข้อมูลข่าวสารหลักวิชาการตามหลักสูตรแต่ละรายวิชากำหนดและมีความยากของเนื้อหามากกว่าบทสนทนาและข่าว ซึ่งคำแนะนำของครูผู้สอนเป็นส่วนสนับสนุนให้นักเรียนเกิดพัฒนาการการฟังเพื่อความเข้าใจ เห็นได้จากข้อมูล

เชิงปริมาณในตาราง 1 แสดงให้เห็นความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่สูงขึ้นหลังได้รับการฝึกฝนการฟังอย่างต่อเนื่องผ่านกระบวนการสอนซ่อมเสริมภาษาไทยโดยใช้วิธีดิกโทกลอส

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย พบว่า การสอนซ่อมเสริมภาษาไทยโดยใช้วิธีดิกโทกลอสสามารถพัฒนาความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้ โดยขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนเตรียมความพร้อม 2) ขั้นตอนการฟัง 3) ขั้นตอนเรียบเรียง และ 4) ขั้นตอนวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไข ดังนั้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนควรใช้สื่อใกล้ตัวหรือสถานการณ์จริงสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน รวมทั้งการใช้คำถามและการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้นักเรียนพัฒนาการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ขั้นตอนการเรียบเรียงและขั้นตอนการวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไขเป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาความสามารถการฟังเพื่อความเข้าใจ ครูผู้สอนควรปฏิบัติ ดังนี้

2.1 ขั้นตอนการเรียบเรียง เพื่อให้ นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญ แปลความหมาย วิเคราะห์เนื้อหาตีความ ประเมินค่า และถ่ายทอดข้อมูลในรูปแบบงานเขียนได้ ครูผู้สอนควรกระตุ้นนักเรียนให้แลกเปลี่ยนข้อมูลและให้คำแนะนำเพื่อให้นักเรียนประมวลผลจากการฟังและเรียบเรียงข้อมูลด้วยสำนวนภาษาของตนเอง

2.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไข ครูผู้สอนต้องกระตุ้นให้นักเรียนอภิปรายเพื่อวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนในการใช้ภาษา ทำให้นักเรียนมีความมั่นใจและลดความวิตกกังวลในการเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้สนใจสามารถนำวิธีดิกโทกลอสไปใช้พัฒนาความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจกับนักเรียนที่ใช้ภาษาอื่นเป็นภาษาแม่และใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองได้ เนื่องจากวิธีดิกโทกลอสเปิดโอกาสให้นักเรียนมีความเข้าใจในภาษาที่ใช้สื่อสารผ่านการบูรณาการทักษะทางภาษาหลากหลาย ทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน

2. ผู้สนใจสามารถนำการสอนซ่อมเสริมภาษาไทยโดยใช้วิธีดิกโทกลอสไปศึกษากับตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฟังได้ เช่น การฟังอย่างมีวิจารณญาณ หรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสื่อสาร เช่น การเขียน การพูด หรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน เช่น ความรับผิดชอบ การกำกับตนเอง เนื่องจากวิธีดิกโทกลอสช่วยกระตุ้นความสนใจและความรับผิดชอบในการเรียนรู้ รวมถึงส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตลอดจนการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้อีกด้วย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
- กึ่งกาญจน์ บุณสินวัฒนกุล. (2561). กลวิธีการสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 18(2), 164-178.
<https://doi.org/10.14456/lartstu.2018.17>
- รุ่งฤดี แผลงศร. (2565). *ศาสตร์การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Alawiyah, T., & Arrasyid, F. (2016). The effectiveness of dictogloss method on listening skill of narrative text at tenth grade students of MA Al Iman Adiwerna Tegal. *ELT Echo The Journal of English Language Teaching in Foreign Language Context*, 1(1), 42-52.
<https://doi.org/10.24235/eltecho.v1i1.967>
- Al-khresheh, M. H. (2020). The impact of cultural background on listening comprehension of Saudi EFL students. *Arab World English Journal*, 11(3), 349–371.
<https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol11no3.22>
- Aminatun, D., Mulyah, P., & Haryanti, H. (2021). The effect of dictogloss on students' listening achievement. *PAJAR (Pendidikan dan Pengajaran)*, 5(2), 262–268.
<https://doi.org/10.33578/pjr.v5i2.8246>
- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals*. Longman. <https://shorturl.asia/Nd3sB>
- Dista, D. M. (2017). Using dictogloss to improve listening comprehension. *English Education Journal (EEJ)*, 8(2), 149–163. <https://scispace.com/pdf/using-dictogloss-to-improve-listening-comprehension-28as0ca4qv.pdf>
- Gunbas, N., & Gozukuçuk, M. (2020). Digital listening texts versus traditional listening texts: Fourth graders' listening comprehension. *Issues in Educational Research*, 30(1), 97–114. https://www.researchgate.net/publication/339117098_Digital_listening_texts_versus_traditional_listening_texts_Fourth_graders'_listening_comprehension
- Hattie, J., & Timperley, H. (2007). The power of feedback. *Review of Educational Research*, 77(1), 81–112. <https://doi.org/10.3102/003465430298487>

- Jibir-Daura, R. (2013). Using dictogloss as an interactive method of teaching listening comprehension. *Advances in Language and Literary Studies*, 4(2), 112–116.
<https://doi.org/10.7575/aiac.all.v.4n.2p.112>
- Ke, S. E., Jin, R., & Koda, K. (2023). Adult L2 learners' morphological sensitivity in a morpho-syllabic language. *The Mental Lexicon*, 18(3), 446–471.
<https://doi.org/10.1075/ml.22004.ke>
- Kim, S., & Cha, K. (2021). Uses of listening strategies in dictogloss activities and perception of dictogloss among Korean middle school students. *Korean Journal of English Language and Linguistics*, 21, 870-894. <http://journal.kasell.or.kr/xml/30512/30512.pdf>
- Kochevar, D. E. (1975). *Individualized remedial reading techniques for the classroom teacher*. Parker Publishing Company.
- Prince, P. (2013). Listening, remembering, writing: Exploring the dictogloss task. *Language Teaching Research*, 17(4), 411-428. <https://doi.org/10.1177/1362168813494123>
- Rahmi, R. (2016). The effectiveness of dictogloss technique in teaching listening at SMPN 2 Mesjid Raya. *Getsempena English Education Journal*, 3(2), 72-83.
<https://ejournal.bbg.ac.id/geej/article/view/710>
- Rost, M. (2013). *Teaching and researching listening* (2nd ed.). Pearson.
<https://doi.org/10.4324/9781315833705>
- Urakovich, K. I. (2024). Teaching listening as a type of speech activity. *Journal Of Science-Innovative Research*, 2(1), 385-388. <https://zenodo.org/records/10526401>
- Vasiljevic, Z. (2010). Dictogloss as an interactive method of teaching listening Comprehension vocational colleges. *English Language Teaching*, 3(1), 41-52.
<https://doi.org/10.5539/elt.v3n1p41>
- Wajnryb, R. (1990). *Grammar dictation*. Oxford University Press.
<https://archive.org/details/grammardictation0000wajn>
- Widhiasih, L. K. S. (2019). Dictogloss in improving listening comprehension. *Yavana Bhasha: Journal of English Language Education*, 2(1), 58-68.
https://www.researchgate.net/publication/336311113_DICTOGLOSS_IN_IMPROVING_LISTENING_COMPREHENSION
- World Vision International. (2021). *Remedial education teacher's handbook*.
<https://www.wvi.org/publications/manualtoolkit/syria-crisis-response/world-vision-remedial-education-teachers-handbook>